

Biologische Geitenmelkerij “Chèvrerie de la Croix de la Grise” (Havannes, Doornik)

Vincent Delobel aan het woord

Chèvrerie de la Croix de la Grise: een korte historiek

Langs beide kanten van de familie waren de grootouders van Vincent landbouwers. De hoeve kent dus reeds een lange geschiedenis. Vroeger was het een gemengd bedrijf dat door zijn ouders dan overging naar een intensief gangbaar melkveebedrijf. Sindsdien kent het bedrijf een evolutie die tegengesteld is aan vele andere bedrijven in België. In plaats van te intensiveren omwille van de stijgende kosten en dalende verkoopprijzen zijn ze net extensiever gaan werken om zich te kunnen toeleggen op de ganze keten: van productie, over verwerking, tot verkoop. In 1997 schakelden ze over naar biologisch melkvee om uiteindelijk in 2002 te stoppen met melkvee en te starten met biologische geiten. Op dat moment hebben ze een 200 tal geiten en produceren ze biologische melk die ze verkopen aan een melkerij voor verdere verwerking. Het duurt tot 2006 vooraleer ze uiteindelijk besluiten om hun kudde geiten te reduceren tot 75 geiten en alle melk zelf te verwerken.

“Na het behalen van mijn masterdiploma in “Development and Rural Innovation” aan de universiteit van Wageningen ging ik in 2014 aan de slag op het bedrijf van mijn ouders. Afgelopen januari besliste ik dan in hun voetsporen te stappen en het bedrijf over te nemen.”

Voedselsoevereiniteit, duurzaamheid, voedselzekerheid en sociale rechtvaardigheid zijn principes die ik nastreef en waarmee ik sterk rekening houd bij de uitbouw van mijn landbouwbedrijf. Het inbouwen van zoveel mogelijk autonomie is één van de aspecten die me helpt tegemoet te komen aan deze principes. Ik teel alle voedergewassen voor mijn dieren zelf en ook alle melk van de 75 geiten (30.000l op jaarbasis) wordt op het bedrijf verwerkt en verkocht via korte keten. Ongeveer de helft verkoop ik op de markt in Doornik. De rest wordt verkocht door collega landbouwers met een hoevewinkel, lokale winkeliers of restaurants. Eveneens maakt onze hoeve deel uit van een netwerk rond landbouweducatie. Jaarlijks ontvang ik een 40-tal schoolgroepen, gaande van kleuterklassen tot studenten universitair onderwijs. De groepen kunnen er tijdens hun bezoek kennismaken met de geitenboerderij en hoe kaas gemaakt wordt, met de biodiversiteit op en rond de hoeve, en kinderen mogen er zelf brood bakken en/of een rondrit doen op de paardenkoets.”

Het bedrijf is in totaal 23 ha groot, waarvan 9 ha als permanent grasland gebruikt wordt. De overige 14 ha wordt gebruikt om voedergewassen te telen. Dit doet Vincent in een rotatie van drie jaar gras-vlinderbloemigen teelt, gevolgd door twee jaar mengteelt van graan en vlinderbloemigen. Voor beide van deze voederteelten worden complexe en zelf samengestelde mengsels ingezaaid. Het mengsel met grassen en vlinderbloemigen bestaat uit volgende grassoorten; rietzwenkgras (*Festuca arundinacea*), Timoteegras (*Phleum pratense*), kropaar (*Dactylis glomerata*) en verschillende kruiden; witte – en rode klaver, basterdklaver, gewone rolklaver, esparcette, luzerne, cichorei en smalle weegbree. Dit mengsel wordt alternerend gemaaid en begraasd door de geiten.

Gras-vlinderbloemigenmengsel blijft 3 jaar staan en wordt afwisselend gemaaid en begraasd.

Na drie jaar wordt het perceel dan ingezaaid met een mengsel van erwten, voederwikke en 7 soorten graan: verschillende haversoorten (2 soorten witte haver + samengestelde kruisingspopulaties (CCP) en 1 variëteit naakte winterhaver), triticaal, rogge en spelt.

Mengsel van 7 soorten graan in combinatie met erwten en voederwikke (komt telkens na het gras-vlinderbloemigenmengsel gedurende 2 jaar). Deze mengteelt wordt dan droog gedorst. Het wordt geplet tot vlokken en vormt zo een ideaal krachtvoer voor de geiten.

(Links) molen die Vincent gebruikt om de granen en zaden te pletten, (rechts) mix van geplette zaden en granen zoals die gevoederd wordt aan de geiten.

“Sinds 2008 plantte ik ook heel wat agroforestry aan onder de vorm van heggen en bomenrijen rond het perceel en hoogstambomen in het perceel zelf. Ik deed dit op eigen initiatief, zonder subsidies. Inspiratie voor de verschillende plantsystemen en boomsoorten deed ik op tijdens mijn stage op ‘Wakelyns Agroforestry Farm’ in Verenigd Koninkrijk*. De agroforestrypercelen zijn grofweg in twee types te onderscheiden: permanent grasland dat begraaasd wordt en akkerland.”

Agroforestry in permanent grasland.

In hoofdzaak gaat het hier om percelen met een sterke hellingsgraad die zich omwille van erosie niet lenen tot gebruik als akkerland. Het systeem van agroforestry dat hier wordt toegepast, is een combinatie van bomen in het perceel zelf en een omzoming met bomen en struiken. De meeste bomen en struiken werden aangeplant in 2008, maar op sommige percelen waren reeds historische heggen aanwezig. De oorspronkelijke motivatie en keuze van de nieuw aangeplante soorten was vooral te voorzien in schaduw en beschutting tegen de schrale noorderwind voor de dieren en het grasland. Maar eveneens werd de soortenkeuze beïnvloed door hun voederwaarde of smakelijkheid voor de geiten (bv Wilg, Kastanje, Zoete kers, Robinia) en omwille van fyto-sanitaire redenen. Soorten zoals Sleedoorn, Eik, Haagbeuk, Meidoorn, Kastanje, ... bevatten namelijk looistoffen die ontstekingsremmend werken, maar ook een anti-parasitaire en diarree-remmende werking zouden hebben.

“De eventuele opbrengstverliezen door overschaduw van de bomen op mijn grasland worden gecompenseerd door de verticale oppervlakte die ik win bij het aanplanten van bomen en struiken.”

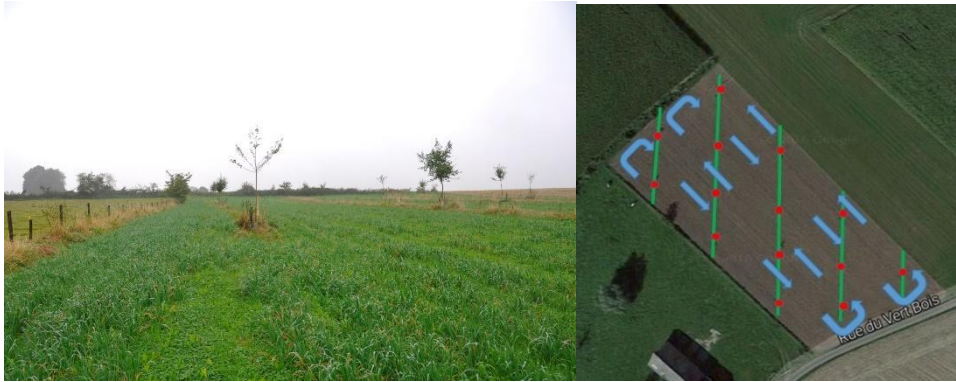

Uitzicht op de enkele van de permanente grasweides waar hoogstambomen en heggen gecombineerd werden.

“De geiten snoeien dus de heggen en bomen op de rand van het perceel en gaan zichzelf op die manier gaan bedienen van bepaalde sporenelementen die belangrijk zijn in hun voeding of van natuurlijke ontwormings- of antiparasitaire middelen. Maar behalve de snoei die ze zelf uitvoeren krijgen ze ook snoeimateriaal afkomstig van de heggen als aanvulling op hun rantsoen. Dit in combinatie met een hoge mate van rotatie in de begrazing zorgt ervoor dat ik mijn geiten niet meer moet ontwormen met medicatie. Bovendien hebben kleine hoeveelheden niet in water oplosbare looistoffen een positief effect op de eiwitvertering van herkauwers. Een belangrijk aandachtspunt in dit type aanplant is wel dat de hoogstambomen in het perceel goed moeten beschermd worden tegen vraat van de geiten. Geiten staan bekend als snoeiers en zouden in de winter zelfs de schors van de bomen eten. Een gewone ursusdraad of harnas volstaat niet want die trekken ze kapot met hun horens. Daarom maak ik gebruik van een elektrische schrikdraad waarmee elke individuele boom afgezet wordt.”

Agroforestry in akkerland

Iets verder van het bedrijf, plantte Vincent in 2014 een akkerbouwperceel aan met verschillende hoogstambomen. De keuze van de boomsoorten had hier vooral als doel de opbouw van bodemvruchtbaarheid, eerder dan het gebruik van het hout of de vruchten. Het perceel is gelegen op zware klei-leem grond en is ook vrij nat. Om de juiste keuze te maken, werd gekeken welke bomen nu rond het bedrijf groeiden en het goed deden. Zo kwam hij uit bij Zwarte els, Haagbeuk, Zoete kers en enkele hoogstam appelbomen. Zwarte els in staat om stikstof te fixeren uit de lucht (net zoals klavers) en Haagbeuk zou op zijn beurt een hele positieve werking hebben op het bodemleven doordat de boom heel veel goed verteerbare bladeren produceert, een goed ontwikkeld wortelgestel heeft en relatief snel groeit. Op die manier fungeren de bomen als een nutriëntenpomp waarbij voedingsstoffen en mineralen uit diepere bodem naar boven worden gehaald en ter beschikking gesteld van de gewassen.

Op het akkerbouwperceel was het niet mogelijk de bomen en werkgang (blauwe pijlen) noord-zuid te oriënteren. Maar om de schaduwwerking toch te minimaliseren werd ervoor gekozen de bomen Noord-zuid toch op één rij te planten en zo de overschaduwing toch te beperken tot smalle (<20m) stroken (groene lijnen op kaart)

“De densiteit van de bomen werd doelbewust erg laag gehouden om opbrengstverliezen door overschaduwten te beperken. In totaal werden 14 bomen aangeplant wat overeenkomt met een dichtheid van ongeveer 20 bomen per hectare. Op de percelen waar niet begrast wordt, worstel ik al sinds de aanplant met hoe de boomstroken best kunnen beheerd worden. In het verleden zaaide ik deze reeds in met oude graanrassen voor zaadteelt. Aangezien deze toch manueel geoogst worden, was dit geen enkel probleem en werd deze oppervlakte toch nuttig gebruikt. Afgelopen jaar werden de boomstroken niet ingezaaid, maar wel gemaaid. Het lukt wel om de boomstroken op die manier te beheren. Maar ideaal is het zeker niet. Daarom wil ik de stroken graag permanent beplanten met bessenstruiken. Zelf heb ik echter niet de tijd om me bezig te houden met onderhoud en oogst van de bessen. Daarom deed ik navraag aan omwonenden of ze interesse hebben om de bessen te oogsten en in ruil daarvoor de struiken en boomstrook te onderhouden. Er werd alvast enthousiast op gereageerd, maar de effectieve uitwerking van dit idee is iets voor de komende jaren. De elzen denk ik te beheren als knobomen en deels takken te oogsten als voeder voor de geiten en deels als hakhout tijdens de winter. Een reden die eveneens meespeelt om voor dit beheer te kiezen is dat vogels telkens weer de topscheut van de bomen afbreken door erop te gaan zitten en het op termijn wellicht toch niet mogelijk zal zijn een rechte opgaande stam te krijgen.

Momenteel heb ik 5 ha van mijn percelen reeds ingericht met agroforestry. Ik hoop in de toekomst ook agroforestry te kunnen toepassen op de overige percelen, maar gezien deze gepacht worden, moet ik de eigenaars nog zien te overtuigen.”

Meer info;

www.chevreriedelobel.be

www.voederbomen.nl

*[Wakelyns Agroforestry Farm \(AGFORWARD projectwebsite\)](http://Wakelyns Agroforestry Farm (AGFORWARD projectwebsite) of wakelyns.co.uk (site van bedrijf zelf)) of [wakelyns.co.uk \(site van bedrijf zelf\)](http://wakelyns.co.uk (site van bedrijf zelf))

AGROFORESTRY
VLAANDEREN